

Yksin ryhmässä -

Vetäytyvät lapset ja syrjäytyminen päiväkodissa

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Aikaisemmat tutkimukset

- Laine Kaarina ja Junntila Nina: Lasten syrjäytyminen päiväkodin vertaisryhmästä (2002)
- Ulkomaisia tutkimuksia: mm. Cassidy & Asher; Rubin, Coplan & Browker; Harrist ym.

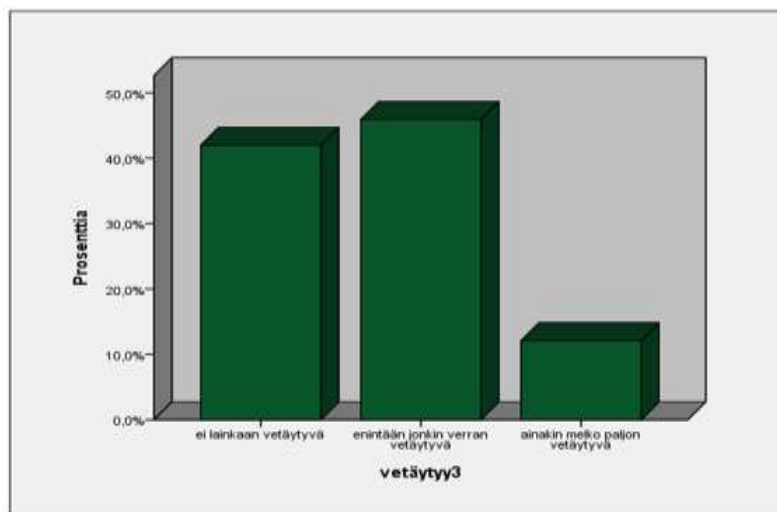
4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Aineisto

- Tutkimuksessa (pro gradu) käytettiin ”Orientaation lähteillä” tutkimusaineistoa
- Aineistosta käytettiin havainnointi- ja haastatteluaineistoa sekä opettajien arviointeja lasten taidoista ja ominaisuuksista
- Pohjana omassa tutkimuksessani oli kasvattajien arvioinnit lasten vetäytyneisyyden tasosta ”vetäytyy helposti, kontaktit muihin lapsiin ovat usein heikkoja”
 - Kasvattajat arvioivat lasten vetäytyneisyyttä asteikolla 1-5
 - Omassa tutkimuksessani vetäytyvät lapset jaettiin kolmeen eri luokkaan 1= ei lainkaan vetäytyvät 2= enintään jonkin verran vetäytyvät 3= ainakin melko paljon vetäytyvät

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Vetäytyneisyyden tasot

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Tutkimusongelmat

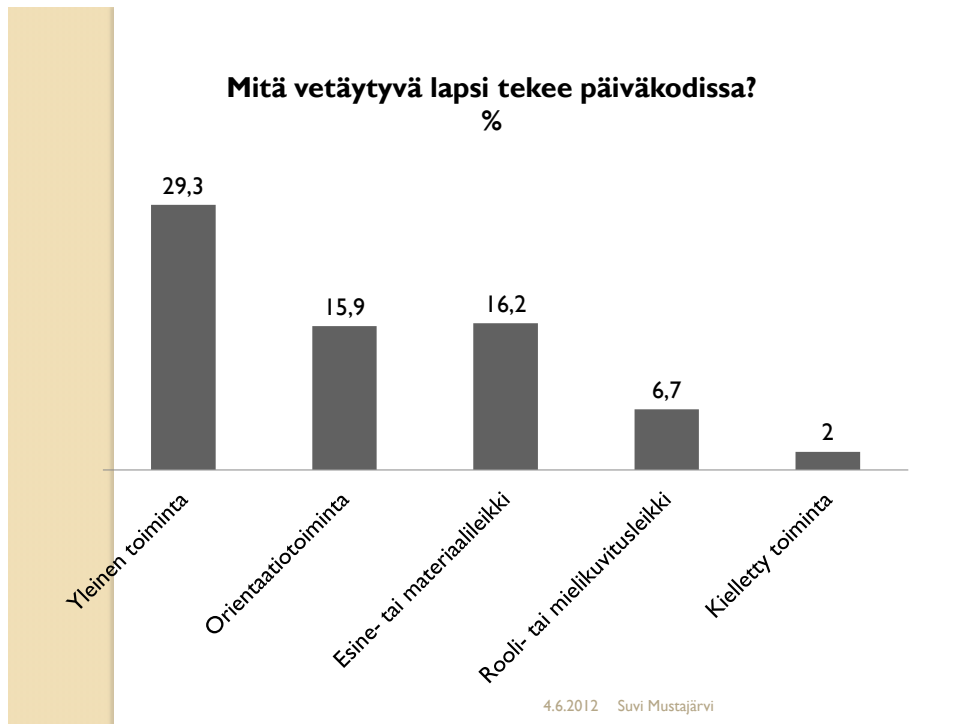
- 1) Mitä vetäytyvä lapsi tekee päiväkodissa?
- 2) Millä tavoin vetäytyneisyys näkyy lapsen sosiaalisissa suhteissa?
- 3) Ilmeneekö vetäytyvällä lapsella tuen tarpeita?

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Mitä vetäytyvä lapsi tekee päiväkodissa?

- Vetäytyvä lapsi vietti muiden lasten tapaan eniten aikaa yleisen toiminnan sisällä (esim. syövät ruokailussa, pukeutuvat pukemisessa) 29,3% (70 minuuttia)
- Tutkimuksen mukaan vetäytyvä lapsi vietti paljon aikaansa myös orientaatiotoiminnassa (esim. lapsi kuljeskelee, havainnoi muita muttei osallistu, etsii tai odottaa) 15,9% (38 minuuttia) aamupäivästä
- Valitessaan leikin vetäytyvä lapsi valitsi useimmiten esine tai materiaalileikin 16,2% (39 minuuttia) kaikesta toiminnasta
- Rooli- ja mielikuvitusleikkeihin vetäytyvä lapsi osallistui ikätovereitaan vähemmän 6,7% (16 minuuttia) koko toiminnasta
- Kiellettyyn toimintaan vetäytyvät lapset eivät osallistuneet muita lapsia enemmän 2,0% (5 minuuttia) koko toiminnasta, joka eroaa aikaisempien tutkimusten tuloksista

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

- Vetäytyvät lapset sitoutuivat meneillään olevaan toimintaan heikommin kuin ei vetäytyvät lapset (arvioitiin asteikolla 1-5)
- Vetäytyvillä lapsilla fyysinen aktiivisuus oli muiden lasten kanssa kohtalaisella tasolla (sisälsi kävelyä, koko vartalon liikkeitä). Vetäytyvillä lapsilla arvo oli kuitenkin kaikista lähimpänä matalaa tasoa (istuminen, kynän käyttö, syöminen jne.)

Millä tavoin vetäytyneisyys näkyy lapsen sosiaalisissa suhteissa?

- Tulosten mukaan vetäytyvät lapset eivät kiinnittäneet huomiotaan sosiaalisiin tilanteisiin ympärillään (kuten toisiin lapsiin)
- Vetäytyvien lasten pääasiallinen huomionkohde oli ei- sosiaalinen, kuten lelu tai tavara
- Vetäytyvät lapset saivat vähiten mainintoja sekä ei-mieluisana että mieluksena leikkikaverina (toisten lasten arviointi)
- ”näkymätön” lapsi?
- Havainnointien mukaan vetäytyvä lapsi oli kaikista lapsista vähiten lähikontaktissa toisen lapsen kanssa

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Kasvattajien arviointi

- Kasvattajat arvioivat vetäytyvät lapset sosiaalisilta taidoiltaan heikoiksi. Myös tunne-elämän pulmat nousivat vetäytyvien lasten kohdalla esille
 - Sosiaaliset vaikeudet koskivat sekä uusia tilanteita että omassa ryhmässä toimimista
 - Vetäytyvän lapsen itsetunto ja luottavaisuus oli heikommalla tasolla kuin muilla lapsilla
 - Kasvattajat arvioivat, että vetäytyvillä lapsilla on muita enemmän vaikeuksia käsitellä sekä omia että toisten tunteita
 - Kasvattajien mukaan vetäytyvät lapset omaavat vähemmän luovuutta mielikuvitusleikeissä kuin muut lapset
 - Vetäytyvä lapsi ei myöskään tutkimuksen mukaan osannut käyttää tahdonvoimaansa ja vaikutusvaltaansa muihin lapsiin

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

Ilmeneekö vetäytyvällä lapsella tuen tarpeita?

- 3,1 % vetäytyvistä lapsista kuuluivat erityisen tuen piiriin (diagnosoitu)
 - Eniten diagnosoiteja kielellisen kehityksen alueella
- Suurin osa vetäytyvistä lapsista ei kuulunut todettuihin erityisen tuen tarpeiden lapsiin
- Kasvattajat kuitenkin arvioivat, että vetäytyvät lapset tarvitsevat tukea monilla eri osa- alueilla
 - Hieno- sekä karkeamotoriset taidot
 - Oppiminen ja metakognitiiviset taidot
 - Kielelliset taidot
 - Aloitteellisuus ja itseohjautuvuus
 - Uusien haastavien tilanteiden kohtaaminen
 - Toimintaan keskittyminen

4.6.2012 Suvi Mustajärvi

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

- Vetäytyneisyys koskee myös alle kouluikäisiä lapsia
- Vetäytyvät lapset eroavat muista lapsista, toiminnan, sosiaalisten suhteiden ja erityisten tuen tarpeiden osalta
- Tutkimus mukaillee aikaisempia tutkimuksia vetäytyvien lasten pulmista sosiaalisessa- ja tunne-elämän kehityksessä
- Tutkimus osoitti tuen tarpeet myös monella muulla osa- alueella
 - Mikä on syy ja seuraus?
 - Negatiivisen vuorovaikutuksen kehä
 - ”Näkymätön lapsi”
- Kasvattajan vastuu ja rooli

4.6.2012 Suvi Mustajärvi